

DENIS FLORIN NĂSUI¹, ROMÂNIA

Legende din Bârsana Maramureşului

„Strămoşii noştri se trag din marele neam al tracilor, dacii, dar neamul dacilor o fost un neam foarte inteligent şi foarte luptător şi li s-a spus carpii şi costobocii, lupii albi şi luminoşi. Aici în zona asta (pe Valea Bradovei, în Bârsana) o locuit unul dintre urmaşii carpilor şi al costobocilor. Era un bătrân, Solomonar i se spunea, avea puterea de a vorbi cu lupii şi îi atrăgea la el în lună plină, dar le şi comanda la lupi. Marele animal de pradă, lupul îl coordona el, asta era puterea lui, harul lui dat. Şi aici o locuit bătrânelul (pe Valea Bradovei, în Bârsana), nu o avut familie, o fost fără, o fost singur. La un moment dat, în partea cealaltă, peste pădure, dincolo (cum am fost poziţionaţi în partea estică) o mai trăit un bătrân, i s-o spus Oşanu, era din partea Oaşului el. La un moment dat, cei doi bătrâni s-au certat laolaltă, ceva hâcă între ei şi bătrânul Oşanu i-o aprins coliba Solomonarului. Apoi Solomonarul o dispărut, s-o dus di pă aicia, dar şi Oşanul o murit în nişte chinuri groaznice. Se zice că i-o dat cu argintul viu, este un blăstăm în popor, i se spunea argintul viu. Să usca pe picioare, carnea pe el şi tăt şi-o murit în nişte chinuri groaznice. Se spune ca l-o fi blăstămat Solomonarul că i-o aprins casa. Aici o avut casa şi acolo izvorul cu care se aproviziona cu apă. Aici i se spune fântâna metăgăii sau metagaiei.²”

„Unde e mânăstirea noastră la Bârsana şi înainte o fost mânăstire pă la 1600 cam așa. Călugării de la mânăstire o reușit să strângă o mică comoară. Doi hoți vestiți din acele vremuri pe numele lor Vili și cu „Barbă rasă”, de origine ucraineană o fost, o furat comoara de la mânăstire și o dus-o pe Dealu Comorii, vedeți dealu acela ascuțit? Acolo o ascuns ei comoara provizoriu până și-o cătat o căruță, ceva care să-i ajute să treacă comoara în Ucraina pentru că de aici (pe Valea Bradovei, în Bârsana), dacă trecem în linie dreaptă, Ucraina nu e departe, is „codrii arșitei” și după pădurea asta continuă codrii arșitei până în Ucraina. O găsit o căruță și o fost un căruțaș Honcu/Oncu Onceoaiei, i-o zâs, probabil o fost din zona Moldovei, era un om stăpân pă soarta lui, aspru, aprig și avea doi căiuți bunișori, i-o încărcat comoara de pă dealul comorii și o venit cu ea încoace până aici (pe Valea Bradovei, în Bârsana) unde o făcut un mic popas, după care o continuat până la marginea pădurii pentru că acolo e granița Bârsanei cu Rogna (Rona). Acolo la lizieră, el o mai avut doi prieteni, încă doi vlăjgani hăt bunișori. O zis către hoț eu de aici nu mai mă duc cu voi mai departe, ori mă plătiți aici, pentru că dacă trec eu cu voi în Ucraina, voi mă omorâți, îmi luați și căruța și nici nu mă plătiți. Voi îmi plătiți aici cât o fo târgu și după aceea continui, mă duc cu voi. Nu o fost de acord hoții și o început o mică ceartă între ei.

¹ Student la specializarea Studii Culturale-Etnologie din cadrul Facultății de Litere, Centrul Universitar Nord Baia-Mare.

² Performer Vasile Maran (Maranu'), 60 de ani, Bârsana, 2023.

O descărcat comoara acolo pă podinocul acela, dreptul acela pân pădure, de la podinoc acolo îs niște stânci, stâncile bârlogului, așa i se și spune aici. Acolo pe stâncile bârlogului ei și-o făcut o mică grotă acolo unde se pot adăposti, unde să poată să doarmă. De acolo o și rămas porecla de cuptiorul hoților că ei o săpat în stâncă. O ascuns și comoara pân zonă. Prin viu grai nu o rămas dacă o reușit să ducă comoara sau nu, pentru că după ce o descărcat comoara s-o dus înapoi în sat căruțașu la domnu, la căpetenia, comandantul care conducea comunitatea și o zâs, eu știu unde o dus hoții comoara. Domnu și-o strâns câțiva băieți în jurul lui și o zinit să-i urmărească pe hoți. Aici și-o făcut adăpostul pă dealu așezat. Aici și-o făcut ei tabăra și i-o urmărit, în schimb nu i-o prins pă hoți, dar nici nu se știe clar ce s-o întâmplat cu ei. O reușit hoții să treacă, nu o reușit, dar de prins nu i-o prins și nici comoara nu o recuperat-o. Comoara fie o rămas îngropată aici undeva în zonă, fie o reușit să o ducă ei cumva.³

Valea Bradovei din Bârsana, Maramureș, foto: Denis Florin NĂSUI

³ Performer Vasile Maran (Maranu'), 60 de ani, Bârsana, 2023.